

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/142/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7119211372
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:7119211372.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudcov JUDr. Martina Kolesára a JUDr. Borisa Brondoša v spore žalobkyne: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. D. E., F. XXX/X, zast. JUDr. Jurajom Kusom, advokátom so sídlom Michalovce, Nám. Osloboditeľov 10, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., o odvolaní žalobcu proti rozsudku 39C/29/2019-277 zo dňa 19.10.2021 v spojení s dopĺňacím rozsudkom 39C/19/2019-332 zo dňa 23.6.2022 Okresného súdu Košice I

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom.

Žiadnej zo strán nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice I (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol (I.) a žalovanej náhradu trov konania nepriznal (II.). Dopĺňacím rozsudkom 39C/29/2019-332 zo dňa 23.6.2022 nepriznal žalobkyňi ako neúspešnej strane sporu nárok na náhradu trov konania.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala od žalovanej zaplata sumy 50.000,- € titulom náhrady nemajetkovej ujmy s 5 % úrokmi z omeškania ročne od 13.6.2019 do zaplata, spôsobenú jej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a nezákonným trestným stíhaním v období od 16.1.2012 do 9.5.2016 (4 roky a 4 mesiace), za ktorú (nemajetkovú ujmu) zodpovedá štát podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podanú žalobu žalobkyňa skutkovo odôvodnila tým, že uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-69/BPK-V-2011 zo dňa 16.1.2012 bolo voči nej vznesené obvinenie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a krátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, 2 a 4 Trestného zákona s tým, že na základe podanej sťažnosti prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry uznesením zo dňa 9.5.2016 sp. zn. VII/1Gv 20/16/1000-4 trestné stíhanie zastavil, pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Keďže trestné stíhanie skončilo zastavením, možno konštatovať, že všetky rozhodnutia vydané v trestnom konaní a vykonané úkony sú nezákonné. Listom zo dňa 6.5.2019 žalobkyňa požiadala o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody Generálnu prokuratúru SR, ktorá listom zo dňa 4.6.2019, doručeným jej právnomu zástupcovi dňa 13.6.2019, ju upovedomila o tom, že uplatňovaný nárok na náhradu škody neuspokojí z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok, považujúc uznesenie o vznesení obvinenia za zákonné, nakoľko nebolo zrušené pre nezákonnosť rozhodnutím nadriadenej prokurátorky alebo generálneho prokurátora. Žalobkyňa ďalej dôvodila tým, že trestné stíhanie, účasť na vyšetrovacích úkonoch a hrozba vysokého trestu a pojednávani pred súdom jej spôsobovali neopísateľnú psychickú traumu, nervozitu, stiahnutý žalúdok, nevoľnosť, nechúť

do jedla, zvracanie a značné psychické problémy. V dôsledku trestného stíhania sa ocitla v izolácii vo všetkých oblastiach života, či už verejného, rodinného alebo pracovného, každý sa jej otočil chrbtom a pozeral na ňu ako na skorumpovanú špeditérku, ktorá brala úplatky a zneužila svoje postavenie. Žalobkyňa bola konateľkou spoločnosti CARGO SLOVAKIA, spol. s r.o. so sídlom v Trebišove, ktorá má oprávnenie poskytovať špedičné služby, a v tomto prípade zastupovala viaceré spoločnosti, ktoré podávali colné vyhlásenia na prepustenie tovaru do režimu vývozu a režimu tranzit, pričom v dôsledku trestného stíhania stratila aj dôveru vývozcov - viacerých obchodných spoločností, ktoré v minulosti zastupovala v colnom konaní. Vzhľadom na následky, ktoré jej spôsobilo trestné stíhanie a úkony v rámci neho vykonávané orgánmi verejnej moci, žiadala priznať peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- €, považujúc ju za primeranú, lebo v jej prípade došlo k oveľa závažnejšiemu zásahu do jej osobnostných práv, nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci bola znížená jej dôstojnosť a vážnosť v značnej miere a jej meno zostalo navždy poškodené. V žalobe poukázala na obdobné prípady v sporoch o ochranu osobnosti alebo o náhradu škody proti štátu, s odkazom na konkrétnu výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá bola súdmi právoplatne priznaná.

3. Súd prvej inštancie uplatnený nárok právne posúdil podľa ustanovení § 1, § 2, § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 1 písm. b), § 4 ods. 1 písm. f), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 až 3, § 15 ods. 1 a 2, § 16 ods. 1 a 4, § 17 ods. 1 až 4, § 19 ods. 1 a 2, § 27 ods. 1 a 2, § 15, § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a čl. 46 ods. 3 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru o pasívnej vecnej legitímácii žalovaného štátu ako subjektu zodpovedného za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci, v mene ktorého koná v rozsahu svojej pôsobnosti príslušný štátny orgán, ktorým je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. V danom prípade mal preukázané splnenie kumulatívnych zákonných podmienok v zmysle ust. § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z., keď sťažnosť podaná proti uzneseniu vyšetrovateľa PZ o vznesení obvinenia prokurátor zamietol a nepodal obžalobu. Keďže škoda nevznikla v súvislosti s rozhodnutím súdu (písm. a), orgánom konajúcim v mene štátu nemôže byť Ministerstvo spravodlivosti SR a ani Ministerstvo vnútra SR, ktoré by bolo orgánom príslušným konať v mene štátu v tom prípade, ak by prokurátor nezamietol sťažnosť obvineného proti uzneseniu vyšetrovateľa policajného zboru a nepodal by obžalobu (písm. b). Na základe námietky premlčania vznesenej žalovanou súd prvej inštancie prednostne v konaní skúmal, či nárok na náhradu škody nie je premlčaný, keď podľa námietky žalovanej žaloba bola na súd podaná už po márnom uplynutí zákonnej trojročnej premlčacej lehoty ustanovenej v § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., ktorá začala plynúť od doručenia uznesenia Úradu špeciálnej prokuratúry SR zo dňa 9.5.2016 č.k. VII/1Gv 20/16/1000-4, ktorým prokurátor trestné stíhanie zastavil, t.j. dňa 13.5.2016, kedy sa žalobkyňa dozvedela o škode, pričom neplynula od podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku, t.j. od 6.5.2019 do 13.6.2019, teda po dobu 36 dní počas trvania predbežného prerokovania nároku (§ 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z.) a márne uplynula dňa 19.7.2019 (13.5.2019 + 36 dní). Po vykonanom dokazovaní a vychádzajúc z nesporných skutkových zistení súd prvej inštancie dospel k záveru, že námietka premlčania vznesená žalovanou je dôvodná, nakoľko žalobkyňa nárok na náhradu škody uplatnila po uplynutí premlčacej lehoty v zmysle ust. § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., ktoré upravuje premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, odlišne od všeobecnej úpravy v Občianskom zákonníku. Súd skonštatoval, že z hľadiska práva je tiež potrebné rozlíšiť objektívnu a subjektívnu lehotu na uplatnenie nároku na náhradu škody. Subjektívna lehota je trojročná a plynie odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR 1Cz 18/81 zo dňa 23.6.1981). Ak je však podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, plynie premlčacia lehota odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie. Objektívna lehota v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. je desaťročná, t.j. najneskôr sa právo na náhradu škody premlčí za desať rokov odo dňa, keď bolo poškodenému doručené (oznámené) rozhodnutie, ktorým mu bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví alebo škodu spôsobenú rozhodnutím o zatknutí, zdržaní alebo inom pozbavení osobnej slobody alebo rozhodnutím o trestne, ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe. Pri posúdení námietky premlčania nároku súd prvej inštancie vyšiel z nespornej skutočnosti, že uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry SR zo dňa 9.5.2016 o zastavení trestného stíhania v trestnej veci obvinenej žalobkyne, bolo jej právnomu zástupcovi doručené dňa 13.5.2016, kedy najneskôr sa žalobkyňa dozvedela o vzniku nemajetkovej ujmy. Medzi stranami taktiež nebolo sporné, že žalobkyňa listom zo dňa 6.5.2019 podľa ust. § 15 zákona č. 514/2003 Z.z. požiadala žalovanú o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ktorý bol

príslušnému štátnemu orgánu doručený dňa 9.5.2019, pričom oznámenie Generálnej prokuratúry SR zo dňa 4.6.2019, bolo zást. žalobkyne doručené dňa 13.6.2019, ktorým upovedomila žalobkyňu, že uplatňovaný nárok na náhradu škody neuspokojí z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok. Podľa posúdenia súdu prvej inštancie ak predbežné prerokovanie v danom prípade skončilo dňom doručenia oznámenia výsledku a trvalo po dobu 36 dní (od 9.5.2019 do 13.6.2019), o ktorú sa premlčacia lehota predĺžila, posledným dňom trojročnej subjektívnej premlčacej lehoty pripadol na deň 19.7.2019, pričom žaloba bola podaná (až) dňa 10.10.2019, a teda po márnom uplynutí premlčacej lehoty. Súd odmietol požiadavku žalobkyne, aby vznesenej námietke premlčania nepriznal právne účinky z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ. Uviedol, že podklad námietky premlčania pre jej rozpor s dobrými mravmi nemožno vyvodzovať z okolností a dôvodov, z ktorých je vyvodzovaný vznik uplatneného nároku, ale len z konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená, pričom tieto okolnosti musia byť natoľko výnimočné, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva na uplatnenie námietky premlčania. V rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva stranou sporu v civilnom sporovom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany. Vo vzťahu k námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana sporu márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a za tejto situácie by priznanie účinkov premlčania bolo voči nej neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie primeranosti postihu je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (pozri II. ÚS 176/2011). V danom prípade podľa posúdenia súdu prvej inštancie žalobkyňa v konaní nepreukázala žiadnu okolnosť, ktorá by jej reálne bránila uplatniť svoje právo na súde počas plynutia premlčacej lehoty. Takou výnimočnou okolnosťou nemôžu byť opakované sťažnosti žalobkyne na prieťahy v trestnom konaní a podávanie žiadostí o zastavenie trestného stíhania, rovnako ani neprímeraná dĺžka trestného stíhania obvinenej žalobkyne. Súd akcentoval v tejto súvislosti, že žalobkyňa sa o vzniku nemajetkovej ujmy dozvedela najneskôr dňa 13.5.2016 doručením uznesenia prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry zo dňa 9.5.2016 o zastavení trestného stíhania jej advokátovi, ktorý na základe splnomocnenia podal v jej mene žalobu o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci dňa 10.10.2019, pričom posledným dňom trojročnej subjektívnej lehoty na uplatnenie práva bol deň 19.7.2019. V tejto súvislosti súd citoval právny názor z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 507/2014 zo dňa 28.4.2015, podľa ktorého aplikácia tohto inštitútu by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona v otázke plynutia premlčacích dôb. Najvyšší súd SR v tomto rozhodnutí zároveň poukázal na jednu zo základných zásad súkromného práva „vigilantibus iura scripta sunt“ - právo patrí bdelym. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol bez toho, aby sa zaoberal posúdením dôvodnosti základu a výšky uplatneného nároku z hľadiska existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, ako aj naplnenia ďalších zákonných predpokladov pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody. O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že stranám sporu (žalobkyňi dopĺňacím rozsudkom) nárok na ich náhradu nepriznal, nakoľko žalovaná bola v spore úspešná, avšak náhradu trov nežiadala priznať a ani jej v konaní žiadne trovy preukázateľne nevznikli a žalobkyňa ako úspešná strana sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

4. Rozsudok napadla včas podaným odvolaním žalobkyňa, ktoré odôvodnila odvolacími dôvodmi upravenými v ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Nesúhlasila so záverom súdu prvej inštancie, že uplatnený nárok je údajne premlčaný. Namietala tvrdenia súdu v bode 55. napadnutého rozsudku, ktoré podľa žalobkyne sú v rozpore so zákonom a s vykonaným dokazovaním. Poukázala na to, že o škode sa dozvedela dňom doručenia uznesenia Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR o zastavení trestného stíhania, čiže dňa 13.5.2016 a žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody žalovanej odoslala dňa 6.5.2019. Citovala znenie ust. § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého lehota neplynie počas predbežného prerokovania nároku podľa § 15 odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však počas šiestich mesiacov. Zastávala názor, že za použitia extenzívneho výkladu je potrebné aplikovať dobu 6 mesiacov, a nie dobu, ktorá sa viaže na dĺžku predbežného prerokovania nároku. V danom prípade teda premlčacia lehota neplynula od podania žiadosti po dobu 6 mesiacov, t.j. od 6.5.2019 do 6.11.2019. Premlčacia lehota začala plynúť dňom 13.5.2016 a skončila by dňa 13.5.2019, ale po predĺžení o 6 mesiacov uplynula až dňom 13.11.2019, pričom žaloba bola súdu doručená v zákonnej lehote dňa 7.10.2019. Žalobkyňa zotrvala na svojej námietke, podľa ktorej vznesenie námietky premlčania žalovanou je v rozpore s dobrými mravmi podľa ust. § 3 ods. 1 OZ, ide o zneužitie tohto subjektívneho práva (označeného rovnako ako šikana) na úkor druhého účastníka, teda o výkon v rozpore s dobrými mravmi. Podľa názoru žalobkyne námietka žalovanej je iba prostriedkom

umožňujúcim značne ju poškodiť a odoprieť jej súdnu ochranu. Uviedla, že tento právny názor judikoval Najvyšší súd ČR v rozsudku sp. zn. 25Cdo 539/2008 zo dňa 9.2.2009, a to hlavne pokiaľ ide o spory so štátom, kde vznikla škoda za nezákonné trestné stíhanie. Nesúhlasila s tvrdeniami súdu prvej inštancie v bodoch 58. až 60. napadnutého rozhodnutia, ktoré podľa žalobkyne sú v rozpore s vykonaným dokazovaním. Uviedla, že štát aj napriek ňou opakovane podávaným sťažnostiam a žiadosťami o zastavenie trestného stíhania, ju nechal v právnom stave neistoty a trestné stíhanie zastavil až po uplynutí 4,5 roka od vznesenia obvinenia až z dvoch trestných činov, a to za zločin krátenia dane a poisťného podľa § 276 ods. 1, ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, kde trestná sadzba odňatia slobody je 7 až 12 rokov a za trestný čin zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona s trestnou sadzbou odňatia slobody 7 až 12 rokov. Vzhľadom na opísané konanie žalovanej žalobkyňa zastávala názor, že vznesenú námietku premlčania nemožno kvalifikovať inak ako konanie v rozpore s dobrými mravmi a nemožno na ňu prihliadať. Súd musí hodnotiť správanie strany sporu, v danom prípade správanie štátu počas trestného konania, kde štát bol 4,5 roka nečinný a nechal ju v stave právnej neistoty. Citovala právny názor z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 44/2017 zo dňa 21.11.2017, podľa ktorého za určitých okolností vznesenú námietku premlčania zo strany štátu je možné považovať za rozpor s dobrými mravmi. Podľa žalobkyne zamietnutím žaloby súd porušil jej právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 Ústavy SR. Namietala taktiež nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktorý je nepresvedčivý, vzbudzuje pochybnosti a nie je v súlade s ust. § 220 ods. 1 CSP, čím súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b/ CSP). Podľa žalobkyne konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP). Na základe uvedeného žalobkyňa navrhla, aby odvolací súd podľa ust. § 389 CSP napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne sa v plnom rozsahu stotožnila s právnym názorom súdu prvej inštancie v otázke premlčania uplatneného nároku a odmietla argumentáciu žalobkyne obsiahnutú v odvolaní ako právne nepodloženú. Zotrvala na názore, že žaloba bola na súd podaná dňa 10.10.2019 po uplynutí trojročnej lehoty odo dňa, kedy sa žalobkyňa dozvedela o škode (§ 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z.), a to aj po odrátaní lehoty predbežného prerokovania nároku v zmysle § 19 ods. 3 cit. zákona. Je nesporné, že žiadosť žalobkyne o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody bola Generálnej prokuratúre SR doručená dňa 9.5.2019 a prerokovanie žiadosti bolo skončené odpoveďou zo dňa 4.6.2019, ktorú právny zást. žalobkyne prevzal dňa 13.6.2019. Z uvedeného vyplýva, že premlčacia lehota neplynula od 9.5.2019 do 13.6.2019, teda po dobu 36 dní v zmysle § 19 ods. 1, ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.. Ak sa teda žalobkyňa dozvedela o škode dňa 13.5.2016, trojročná premlčacia lehota bez prerokovania nároku by uplynula dňa 13.5.2019, pričom ak k uvedenému dátumu pripočítame 36 dní (doba predbežného prerokovania nároku), premlčacia lehota uplynula dňa 19.7.2019, a nie ako nesprávne žalobkyňa uvádza dňa 13.11.2019. Mala za to, že žalobkyňa si nesprávne vysvetľuje ust. § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., z ktorého vyplýva, že podstatná pre spočítanie premlčacej lehoty je udalosť, ktorá nastane skôr. Teda pokiaľ prerokovanie nároku žalobkyne nastane skôr ako uplynutím 6 mesiacov od podania žiadosti, podstatným okamihom pre plynutie premlčacej lehoty je práve okamih, kedy bol nárok prerokovaný. V takom prípade sa nečaká na uplynutie šesťmesačnej lehoty, ktorú zákonodarca stanovil ako najdlhší možný časový úsek, počas ktorého premlčacia lehota neplynie. S prihliadnutím na uvedené je možné dospieť k záveru, že žaloba bola na súde podaná po uplynutí premlčacej lehoty, ktorá márne uplynula dňa 19.7.2019 a právo žalobkyne je premlčané. Žalovaná mala za to, že žalobkyňa si sama oneskorene podanou žalobou spôsobila premlčanie svojho práva, nakoľko mala dostatočne dlhú trojročnú lehodu na uplatnenie práva. Keďže v danom prípade sa jedná o uplynutie subjektívnej premlčacej lehoty, neuplatnenie práva včas je možné dať jedine na ľarchu žalobkyne. Taktiež poukázala na zásadu platnú už v rímskom práve „vigilantibus iura scripta sunt“, t.j. práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. Zároveň mala za to, že vznesenie námietky premlčania z jej strany nie je v rozpore s dobrými mravmi. Zákonodarca úmyselne, v záujme právnej istoty, upravil v zákone č. 514/2003 Z.z. (§ 19) špeciálne ustanovenia týkajúce sa premlčania práva, z ktorého vyplýva, že vznesenie námietky premlčania práva žalovaným, ktorým môže byť v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. iba orgán verejnej moci, je legitímnym a zákonodarcom predvídaným procesným inštitútom. Po analýze rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19.2.2009 sp.zn. 25Cdo 539/2008, na ktorý žalobkyňa poukazuje v odvolaní, podľa

žalovanej je možné dospieť k jednoznačnému záveru, že námietku premlčania nevzniesla v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko v tomto prípade sa nejedná o zneužitie tohto práva, resp. o šikanu žalovanej na úkor žalobkyne. Trvala na tom, že žalobkyni nič nebránilo v uplatnení jej nároku včas v rámci plynutia premlčacej lehoty. K nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 21.11.2017 sp.zn. III. ÚS 44/2017 žalovaná uviedla, že tento nález sa prejednávanej veci netýka, keďže jeho predmetom je posúdenie dôvodnosti vznesenej námietky premlčania týkajúcej sa uplynutia objektívnej desaťročnej premlčacej doby, a nie subjektívnej trojročnej premlčacej doby, ktorej uplynutie je predmetom tohto konania. Záverom podotkla, že v podanom odvolaní žalobkyne sa nenachádzajú žiadne nové právne relevantné skutočnosti, ktoré by neboli ňou prezentované v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými by sa tento súd náležite vo svojom rozsudku nevysporiadal. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaná považovala napadnutý rozsudok za zákonný a vecne správny a navrhla ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť.

6. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovanej ako podané včas (§ 362 CSP), oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné (§§ 355 až 358 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP), v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 CSP a z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP, s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle § 380 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, procesné podmienky konania sú splnené a napadnutý rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom je zákonný a vecne správny, a preto ho odvolací súd podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil, stotožňujúc sa v celom rozsahu i s jeho správnymi a úplnými dôvodmi.

7. Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 24.7.2024 o 10:10 hod., po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a webovej stránke krajského súdu, pri zachovaní lehoty podľa ust. § 219 ods. 3 CSP.

8. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a predchádzajúci procesný postup súdu prvej inštancie v konaní v intenciách odvolaním vymedzeného zamerania odvolacieho prieskumu a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobkyne z dôvodu premlčania nároku, v spojení s dopĺňacím rozsudkom (ktorým rozhodol o nároku žalobkyne na náhradu trov konania), je zákonný a vecne správny. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že žalobkyňa uplatnila nárok podaním žaloby na súde po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty ustanovenej v § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. Z tohto dôvodu, keďže žalovaná sa účinnou námietkou premlčania dovolala, premlčané právo (nárok na náhradu nemajetkovej ujmy) nebolo možné žalobkyni priznať (§ 100 ods. 1 OZ). V súlade s ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd odkazuje na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorými sa v celom rozsahu stotožňuje, považujúc ich za vecne správne, a tiež úplné z hľadiska posúdenia všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami, vrátane spornej otázky premlčania práva, ako aj namietaného rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

9. Na vecnej správnosti napadnutého rozsudku nič nemení ani podané odvolanie, v ktorom žalobkyňa nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie o premlčaní uplatneného nároku a v tejto súvislosti namieta nesprávne posúdenie otázky plynutia subjektívnej premlčacej doby a jej prerušenia (spočívania) po dobu predbežného prerokovania príslušným štátnym orgánom v zmysle § 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z., ako aj správnosť právneho záveru súdu prvej inštancie, podľa ktorého námietka premlčania nároku vznesená žalovanou nepredstavuje zneužitie práva zo strany žalovanej ani konanie v rozpore s dobrými mravmi. Odvolacie námietky žalobkyne nemajú oporu v zákone ani záveroch (rozhodnutiach) právnej praxe a nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ani prívodiť priaznivejšie rozhodnutie v prospech žalobkyne ako odvolateľa. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie sa so všetkými podstatnými tvrdeniami, námietkami a relevantnými argumentmi žalobkyne v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia vysporiadal správnym spôsobom, v plnom súlade so zákonom i závermi ustálenými právnou praxou a jeho skutkovým a právnym záverom, na ktorých založil svoje zamietavé rozhodnutie, nemožno nič vytknúť. Súd prvej inštancie v rozhodnutí vyšiel zo správneho názoru a správne interpretoval ust. § 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého v danom prípade premlčacia lehota [ktorá začala plynúť dňa 13.5.2016 – táto skutočnosť v konaní nebola sporná, pozn. odvolacieho súdu] neplynula (spočívala) po dobu 36 dní, po ktorú trvalo predbežné prerokovanie nároku, t.j. od doručenia žiadosti žalobkyne o predbežné prerokovanie nároku Generálnej prokuratúry SR až do doručenia oznámenia Generálnej prokuratúry SR zo dňa 4.6.2019 jej právne zástupcovi

advokátovi JUDr. Jurajovi Kusovi (13.6.2019). O túto dobu (36 dní) sa trojročná premlčacia lehota predĺžila, resp. pokračovala odo dňa nasledujúceho po skončení predbežného prerokovania, t.j. od 14.6.2019 a jej koniec pripadol na deň 19.7.2019, ako to správne určil súd prvej inštancie. Preto pokiaľ žalobu žalobkyňa podala na súde dňa 10.10.2019, nepochybne svoj nárok uplatnila už po márnom uplynutí premlčacej lehoty, a preto námietka premlčania vznesená žalovanou aj podľa posúdenia odvolacieho súdu je dôvodná. Argumentácia žalobkyne v podanom odvolaní je zjavne nesprávna, založená na mylnom výklade ust. § 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z., ktoré explicitne a celkom jasne stanovuje, že premlčacia lehota počas predbežného prerokovania nároku podľa § 15 neplynie odo dňa podania žiadosti „do skončenia prerokovania“, najdlhšie však počas šiestich mesiacov. Odvolací súd poukazuje na to, že účelom cit. ust. je zabrániť premlčaniu nároku na náhradu ujmy v dobe, ktorá je štátu poskytnutá na jeho predbežné prerokovanie a dobrovoľné uspokojenie nároku. Zákon ustanovuje spočívanie (neplynutie) premlčacej lehoty po celú dobu predbežného prerokovania nároku, najdlhšie však po dobu 6 mesiacov, ktorú dobu (ako maximálnu) má štát podľa § 15 zák. č. 514/2003 Z.z. k dispozícii na dobrovoľné plnenie. V danom prípade sa ale maximálna lehota 6 mesiacov neuplatní, nakoľko predbežné prerokovanie nároku žalobkyne skončilo skôr, než uplynula táto lehota, Generálna prokuratúra SR sa k žiadosti žalobkyne o predbežné prerokovanie nároku v zákonnej lehote vyjadrila negatívne (nejde teda o prípad nedodržania 6-mesačnej lehoty ustanovenej na predbežné prerokovanie nároku a dobrovoľné plnenie štátu), konkrétne dňa 13.6.2019, kedy konečné stanovisko – oznámenie Generálnej prokuratúry SR bolo doručené právnomu zást. žalobkyne G. G. H. a skončilo prerokovanie nároku. K spornej otázke výkladu ust. § 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z. výstižne argumentuje i žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne, v ktorom uvádza, že „podstatnou pre spočívanie premlčacej lehoty je udalosť, ktorá nastane skôr, teda pokiaľ prerokovanie nároku skončí skôr ako uplynutím 6 mesiacov od podania žiadosti, podstatným okamihom pre plynutie premlčacej lehoty je práve okamih, kedy bol nárok prerokovaný [presnejšie okamih skončenia predbežného prerokovania nároku, ktorým je doručenie stanoviska príslušného štátneho orgánu konajúceho v mene štátu poškodenému, pozn. odvolacieho súdu]; v takom prípade sa nečaká na uplynutie šesťmesačnej lehoty, ktorú zákonodarca stanovil ako najdlhší možný časový úsek, počas ktorého premlčacia lehota neplynie“ (k uvedenému porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 1728/2011).

10. Súd prvej inštancie v plnom súlade so zákonom a závermi právnej praxe posúdil aj dôvodnosť námietky žalobkyne, ktorou sa dovoľavala rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ a je potrebné súhlasiť s jeho záverom, že táto námietka žalobkyne je nedôvodná a neopodstatnená, nepodložená výnimočnými okolnosťami, ktoré by žalobkyňi objektívne bránili uplatniť svoje právo včas, pred márnym uplynutím premlčacej lehoty. Námietka premlčania vznesená v konaní žalovanou v rámci jej procesnej obrany nemôže byť považovaná za konanie (výkon práva) v rozpore s dobrými mravmi a v žiadnom prípade nie je výrazom zneužitia práva na úkor žalobkyne. Z obsahu spisu nevyplýva a žalobkyňa ani netvrdí, že by včasnému uplatneniu práva v zákonom stanovenej lehote jej bránila nejaká mimoriadna a nepredvídateľná objektívna prekážka. Neuvádza žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali taký výnimočný zásah do princípu právnej istoty, ktorým by došlo k značnému znevýhodneniu žalovanej a k odopretiu výkonu jej práva a právnej ochrany zaručenej právnym poriadkom (porov. II.ÚS 176/2011). Žalobkyňa mala reálnu možnosť uplatniť svoje právo na súde v trojročnej premlčacej lehote, ktorá je dostatočne dlhou lehotou na vykonanie práva, no svoj nárok včas neuplatnila svojim zavinením, pričom žalovanej nemožno pričítať žiadne zavinenie na márnom uplynutí premlčacej doby ani dôvody, pre ktoré žalobkyňa neuplatnila svoj nárok pred uplynutím premlčacej doby (pozri II.ÚS 176/2011). Žalobkyňa ani v podanom odvolaní neargumentuje takými výnimočnými okolnosťami daného prípadu, ktoré by odôvodnili výnimočne nepriznať právne účinky námietke premlčania, vznesenej v súlade s právom a neprihliadať na (aj podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyňou zavinené) premlčanie jej práva. Odvolací súd poukazuje v tejto súvislosti na závery právnej praxe, podľa ktorých je len v záujme právnej istoty, aby subjekty svoje práva uplatňovali riadne a včas, pričom dlžníkom dôvodne vznesenú námietku premlčania voči uplatňovanej pohľadávke nemožno pokladať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi (porov. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/148/2004, publikovaný v ZSP č. 30/2005).

11. Dôvodné vznesenie námietky premlčania povinným subjektom má za následok zánik súdnej vymáhateľnosti nároku, a preto v takom prípade súd nemôže v súdnom konaní žalobcovi ako oprávnenej osobe právo (nárok) priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta OZ). Nakoľko súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol z dôvodu premlčania nároku, nemal dôvod posudzovať danosť nároku na náhradu škody (jeho základ a výšku) z hľadiska relevantného hmotného práva.

12. Skutočnosti uvedené v odvolaní neumožňujú ani záver o vadách konania, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie alebo odňatie možnosti stranám sporu (žalobkyni) konať pred súdom v takej miere, že by došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Neobstojí ani námietka žalobkyne týkajúca sa nepreskúmateľnosti a nepresvedčivosti napadnutého rozsudku z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia, nakoľko preskúmané rozhodnutie súdu prvej inštancie je riadne odôvodnené v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP a požiadavkami právnej praxe a odôvodnenie rozsudku je úplné a presvedčivé. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia venoval kľúčovým aspektom sporu, vysporiadal sa so všetkými rozhodujúcimi tvrdeniami a argumentmi sporových strán, ako aj s podstatnými námietkami a argumentáciou žalobkyne, jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, na základe ktorých dospel k záveru o premlčaní práva žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom zároveň odkázal i na závery ustálenej rozhodovacej praxe a relevantné rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, od ktorých sa v rozhodnutí neodklonil a rozhodol vo veci v súlade s požiadavkami spravodlivého procesu a princípu právnej istoty, vyjadreného v čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP. V danom prípade v odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie reagoval a dal stranám sporu (i žalobkyni) odpovede na tie argumenty týkajúce sa skutkovej a právnej stránky veci, ktoré z hľadiska výsledku rozhodnutia v danom spore boli podstatné a relevantné. Podľa posúdenia odvolacieho súdu preskúmané rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a odvolací súd sa stotožňuje s vecne správnymi dôvodmi preskúmaného rozsudku, a to po skutkovej i právnej stránke, na ktoré v súlade s ust. § 387 ods. 2 CSP v celom rozsahu odkazuje.

13. V súvislosti s námietkou žalobkyne o nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku odvolací súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (k tomu pozri napr. IV.ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci [napr. Georgídiás v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997, Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko z 9.12.1994].“

14. Z uvedených dôvodov odvolací súd považuje odvolanie žalobkyne za nedôvodné a právne neopodstatnené, a preto napadnutý rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

15. Zároveň odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal, nakoľko žalobkyňa ako neúspešná strana sporu nemá nárok na náhradu trov konania a žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, žiadne trovy v odvolacom konaní preukázateľne nevznikli.

16. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať

pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky: a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP). Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), a to v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného odvolania (§ 435 CSP).